

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, November 10-dikén 1818.

Frantzia Ország.

Az Orosz Császár 's Pruszsus Király ő Felsegek Oktober 28-dikán Párisba megérkeztek, 's a' Császár még azon este el is útozott onnét. A' 29-dikben költ Monitör elképpen adja elé ezen tárgyat: —“

„Marquis *Desolles* 's *Antichamp* Generállajtnántok 's Frantzia Pairek, kikre a' Király azt bizta vala, hogy a' két Monarkhákát, az ország' határánál fogadják, ma reggel Párisba visszaérkezvén 11 órakor a' Királyhoz mentek elbeszélgni, hogy ditsősséges küldetetésseket miként teljesítették, 's megjelenteni, hogy az Orosz Császár 's a' Pruszsus Király Párisba minden órán meg főgnak érkezni. A' Pruszsus Király ő Felsege a' Pruszsiai Koronaörökös Hertzeg 's a' Mecklenburgi Princz által kísértetvén 1-gyedfél órakor szállott-be a' Bourbon-utzában a' 82-dik szám alatt lévő *Villeroi* nevű vendégfogadóba, a' Császár pedig a' 3-ra egy fertálykor a' Provence-utzában lévő *Thelusson* nevű vendégfogadóba, Konstantin Nagy Hertzegtől kísértetvén. Mind két szállások előtt Császári testőrző seregekbéli tsapatok tettek örállói tiszteletet. A' Királyi Hertzegek, *Monsieur*, ennek nagyobb fija *Angouleme* Hertzeg, Orleans, és Bourbon, rendre udvarolni mentek a' Felseges vendégekhez. Ezek *punkto* öt órakor a' Thuillieriai kastélyban megjelentek. A' szolgálaton lévő első Kamarás Ur a' Monarkhák' megérkezését a' Király-

nak megjelentvén, 's ő Felsege helyéből felkelvén, azoknak elejikke ment, ő Felsegeket érzékenyen megölelte, 's kabinéjébe hívta, a' hol egy fertály óráig beszélgettek egygyütt. Nem soká azután a' Pruszsiai Koronaörökös Hertzeg is bevezettetett a' Sogorával a' Mecklenburgi Princzel egygyütt. A' Király nagy kegyességgel fogadta őket. Osztán minnyárok az ebédli szalába mentek. A' Császár a' Király' jobbja, a' Pruszsus Király a' balja felől, a' Császár mellett Angouleme Királyi Hertzegné, 's a' Pruszsus Király mellett Berry Királyi Hertzegné ültek. A' többi hivatalosok voltak: Konstantinus Nagy Hertzeg, a' Pruszsiai Koronaörökös Hertzeg, a' Mecklenburgi Princz, *Monsieur*, 's ennek két fiai Angouleme és Berry Hertzegek. A' Frantzia Királyon Királyi gála testőrző ruha 's mellyén a' Szent András Orosz, és a' Felete Sas Pruszsus Rendezimek voltak. Asztal után a' Császár Madámot Angouleme Hertzegnét, a' Pruszsus Király pedig Berry Hertzegnét vezették-be a' gála szobákba. A' Frantzia Király három fertály órát töltött a' Császárral különösen a' kabinéjében; melly után ő Királyi Felsege a' Császártól nagy érzékenységgel butsut vévén, jelentette, hogy melly nagyon sajnálja ily hirtelen való eltávozását. A' Pruszsus Király néhány napokat, 's Konstantinus Nagy Hertzeg is nyoltz napot főgnak Párisban tölteni. A' Császár ezen este 8 órakor Párist ide hagyván útját Senlis felé vette, a' hol meg fog hálni.“

Frantziaországban a' mostani Constitúzió szerint a' Követek' kamarájának egy ötödrésze minden esztendőben kiléptik, 's a' kilépő tagok vagy újra választatnak, vagy pedig mások választatnak helyekbe. Az Ország' departamentjei is öt részekre vannak felosztatva, 's egy esztendőben az egygyik ötödész, a' másik ötödész a' következőben választ új Követeket, 's így rendre. Azok helyet, kik a' kamarának utóbbi ülései után kiléptek, most foly a' választás. Választó jussal csak azok a' lakosok bírnak; a' kik esztendőnként legalább 500 Frankból álló adót fizetnek. Követeknek pedig csak azok választathatnak, kik a' Státusnak legalább ezer Frankal adóznak esztendőnként. Ez a' választás' munkája, valamint Angliában úgy Frantziaországban is meglehetősen tüzzel szokott folyni, minthogy mindenik részrehajlás maga részén lévőnek választatását kívánja, minden ligondolható uton módon és mesterkedéssel, eszközteni. Annyiban különböznek az Angliai és Frantziaországi választások, hogy ott a' szabad ég alatt, itt pedig, a' departamentek' szalájában foly a' lármázás. —

Párisban Oktober' 29-dikén kezdődött-el a' választás' munkája. A' Főbb Candidatusok: *Benjamin Constant, Lafayette, Terneaux*, és *Bonnet*. De most csak egy Követet kell Párisnak választani. Az első választásban úgy nyilatkozott-ki a' dolog, hogy csak *Constant* és *Terneaux* fognak fennmaradni, kik közzül a' vokсок' többsége által egygyiknek Követté kell választatni, mint-hogy a' többek nagyon hátra maradtak.

A' második napi választásban, ugyanint Oktober' 28 - dikán, *Constantra* 3451, *Terneauxra* 3255 vokсок mentek. De ez egygyikre nézve sem volt elég, minthogy a' törvény szerint csak absoluta többség által választathatik valaki,

az az, hogy a' jelenlévő választók' számának fele részét egy voks felül haladja. Minthogy tehát Oktober' 28 - dikán 6981 választók voltak jelen, megkivántott volna, hogy a' két Candidatusok közzül valamelyik 3492 vokсокot kapjon: pedig ennyit egygyik se' kapott. Ezekképp 29 - dikre ismét össze hivattatnak a' választók, a' melly végre ily buzgóító meghívást bocsátott a' Választók' Előültője *Bellart* a' Párisi polgárokhoz: —

„Uraim! holnap fog lenni az az utolsó nap, melyre összehivattatok, hogy voksolástok által egy követet válasszatok. A' *Sequana* departamentje béli választó emberek' száma 10,112-re telik, a' mai választáson pedig csak 6981 - gyen valátok jelen: tehát valami 3000-ren találatnak, kik ezen választásra meg nem jelentek, 's a' kik eszzerént azt a' szent kötelességet nem telyesítették, mellyet a' hazához és Királyhoz való szeretet kívánna tőlök. Holnap már csak *Benjamin Constant* és *Terneaux* urak fognak mint Candidatusok vetélkedni; ha rajtok kívül másnak akarkinek adnátok vokсокokat, semmit se' érne, mert csak a' lenne következése, hogy a' szükséges többséget annál bajosabban lehetne elérni. Általláthatjátok, melly rossz következése van annak, hogy Páris várossa ily lágy-melegséggel viseli magát a' maga képviselőjinek választásában, mellyel talán örökös szemrehányást vonhat magára.“

Az újságlevelek nagyon belé elegyedtek a' választás munkájába; mindenik a' maga részén lévőket ajánlja a' választóknak. Az Ultraroyalisták' írója a' *Journal-des-debats* nagy tüzzel kikelt a' feljebb említett *Terneaux* mellett *Constant* ellen: — „Ugyan mitsoda Frantzia, mitsoda Hazafi volna az, a' ki affelett bizontalankodhatna, hogy ezen két Candidatusok közzül mellyikre voksoljon, *Constant* urra-é, vagy pedig *Terneaux* urra?“

Hisze ez az utolsó több fábrikát állított-fel, mint a' hány motkolódó irást az első életében kiadott."

A' *Feltrei* Hertzeg *Márschal Clarke*, az előbbeni hadi Minister, Oktober' 28-dikán, Alsatziai jószágán meghalt; 1769-ben született a' világra.

Austriai Császár ö. Felsege, azon Frantzia lisztviselők közzül, kik Alsatzia-ban, seregeinek otlétek alatt ezeknek vezérjeikkel szolgálati szorosabb össze-tatelődásban voltak, Leopold Császári Rendezimerekkel méltóztaiott néhánykat megtsiztelni. A' felső és alsó Rénu-si departamentek' két Préfektusai, *Casteja* és *Bouthillier* Grófok, a' neve-zett Rendnek Kommandátori, 's a' *Hagenau* Polgármester ugyan annak Rit-teri keresztjével ajándékoztattak meg. Mások is kaptak hasonló megtsizteltetési jeleket.

Cardinalis Cambaceres *Roueni* Ér-sek, ugyan ott, életének 62-dik eszlen-dejében meghalálozott.

B e l g i u m.

A' Király, jobb kezefelől az Orániai Hertzeg, Balja felől pedig a' második fi-ja ülven, a' Rendek' gyűlésének üléseit Brüsszelben Oktober' 18-dikán kinyitotta, egy beszédet olvasván-fel, melynek igen summás loglatja ennyiben áll: —

„Nemes és nagyon Hatalmas Urak!

„Az én Házam, az által, hogy az én nagyobbik fiam az Orániai Hertzeg, má-sodik örökösi szülöttet kapott, az Isteni Gondviselésnek újabb bizonyágát tapasztalta. Örömmel jelentem a' Nemes és Nagy Hatalmú Uraknak, hogy az Isteni Gondviselés Európában a' békességet meg-írtotta. Ha a' békességnek szerentsés helyreállittatása után annak megerősít-tetésére nézve szükségesnek találtatott vala, hogy a' szövetséges seregeknek egy-része Frantziaországban hagyatassék:

így már most a' Monarkháknak az a' ha-tározása, melly szerént ezen seregek on-nét elhivattatnak, azt bizonyítja, hogy a' czél ei van érve, és hogy a' Hatal-masságoknak ezen kimutatott bizodalma-ban a' legbizonyosabb kezzesség találtas-sék-fel. —

„Országunknak belső állapotja új in-dító okot szolgáltat a' Mindenható eránt való haládatosságra. Universitásainknak Oskoláinknak és mesterségeinknek virág-zása nevededik. Szegényeink' állapotja jobbulást nyert. Egy summának köttön-véteitődéséről tételven rendelések, ezek oly fogatosok valának, hogy kevés na-pok alatt két akkora' summa ajánltatott, mint a' mennyit kívántunk. A' Státus' helyreállittatott hitelén fundálván bize-dalmamat, 's szükséges kiméllési intéze-tek tételven, örömmel jelentetem, hogy a' következő esztendőbeli költsége-ink nem fognak annyira telni, mint az előbbeni esztendőbeliek valának. Ezen-üléseitekben egyéb fontos tárgyak fognak előtökbe terjesztetni. Reménlem, hogy a' következő ülésben Országunk' tör-vényes könyvét is Nemes és nagy Hatal-mú Uraságok' elejébe terjesztethetem."

Azután Elölülők nevezettek a' Ka-marákban; az elsőben Noell, a' má-sodikban *De-Bus*, trak. Aszszonyságok is nagy számmal és nagyon czifra öltö-zetekkel jelentek-még ezen ülésben. — Oktober' 23-dikán azt az Allkut küldötte a' Király a' Rendek' elejébe, mellyet a' Nagy Britanniai Régens Princzel az eránt kötött, hogy a' Szeretsen vásárt ö Fel-sege is eltörli a' maga birtokaiban. Azután egy törvényjovallást olvasott-fel az Elöl-ülő a' Rendek előtt, melly szerént az intéztetik-el, hogy miképpen kellessék-ezt a' Szeretseneket illető törvényt a' Bel-ga birtokokban végre hajtani. A' büntetés, melly a' törvény' általhágójának fejelhez sujtatott, ennyiben áll: A' kire-reá bizonyosodik, hogy Szeretsenvásárt.

folytat, öt esztendeji tömlöttz 's 5000 forint bírságfizetéssel büntetletik meg. A' kire pedig csak a' bizonyosodikra, hogy segítségül volt benne, ez, 6 hónaptól fogva két esztendeig való fogságot szenved.

Német Ország.

Az Özvegy Orosz - Császárné a' Veje és Leánya a' Würtembergi Király 's Királyné által kíséreltén, *Stuttgardból* Mannheim felé útnak indult 's oda Oktober' 29-dikén megérkezett, a' honnét 30-dikán, Vejétől 's Leányától nyájas butsút révén, útját Coblenz, Bonn, és Maastricht városaikön által Brüsszel felé vette.

A' Bavariai *Algemeine Zeitung* azt említi, hogy a' Ministeri Ánglus Kurirban oly tudósítás fordulna elő valamely levelezőjétől, hogy *Sándor* Császár meghívta volna Szövetséges társait, hogy tegyenek oly határozást, a' melly szerint Napoleon tétetődjék által Sz. Ilona szigetről egészségesebb helyre, annak tekintetbevaló vételen fundálván meghívását, hogy illő lenne több tekintettel viseltetniek egy oly ember eránt, kit, mint magokhoz hasonlókat úgy tartottak volt. A' Császárnak, mint az Ánglus Kurir tudósításában mondatik, emberi és vallási tekintetek jóvallják, hogy Napoleon azon szigeten tovább ne tartattassék, a' hol kétségen kívül nem soká meg kellene halnia. Mi lett a' Császár jóvallásának resullátuma, meg nem tudatott.

Aachenből írják, hogy Austriai Császár őfelsége Oktober' 26-dikán dél-éltti 9 órától fogva 12-tőig-ült a' Tanátsház' szalájában azon Lawrence nevü híres képfestő előtt, kit az Ánglus Régens Princz azért küldött oda, hogy az ott Congressust tartó három Monárkhákat fesse-le.

Végezte a' Bonni Universitas' fel-

állittatására nézve kiadatott Bizonyoságlevelnek: —

4). Mind az öt Fakultások illendő számú rendszerént és rendkívül való Professorokat kapnak 's ez a' szám mindenkor fenntartatik; sőt Akadémiai tanítóknak formáltatására nézve is megtétetnek a' szükséges intézetek. —

5). A' Philosophiai Fakultásban az *Evangelica* valláson lévő Rendszerént való Professor mellett *Catholica* valláson lévő Rendszerént való Philosophiai Professornak is lenni kell: de egyéberánt a' Theologiai két Fakultásokat kivévén, egyik Fakultásban se' kell a' Tanítóknak vallására semmi tekintetnek lenni.

6). Mind két vallásra nézve Akadémiai istentiszteletnek kell fennállani, a' melly végre az Evangelicusok' számára a' Rastély' templomát kell elkészíteni, a' Catholicusokra nézve pedig ki kell eszközteni, hogy az ott talál-átó Catholica vallású Egyháznak valamelyik templomát használhassák.

7). A' tanítás' módjának minden tekintetben úgy kell folyni, mint a' Pruszaiak egyéb Universitasokon.

8). Hogy ez megeshessék, minden féle készültekkel 's intézetekkel rendkívül való módon segíteni kell az Univerzitást.

9). A' tanuló' felvétetetésére 's elbolsáttatására nézve minden tekintetben ezen Univerzitásnál is azt a' módot kell tartani, mellyek a' Kir. egyéb Univerzitásokban tartatnak. Hasonlóképpen —

10). A' fenytéktartásra 's minden tekintetbéli igasságtételre nézve is.

11). Just adunk ezen Univerzitásnak, hogy Fakultásaiban Akadémiai méltóságokat oszson-ki, úgy mint: Philosophiai Magistereket és Doktorokat; az Orvosi Fakultásban Philosophiai Magisterségnyerés után Doktorokat, a' Törvényi és két Theologiai Fakultásokban Licenciatusokat 's Doktorokat tegyen, a' mi ne-

vünkben, oly emberekből, a' kik magokat ezen méltóságokra méltóknak lenni megmutatták, a' melly méltóságokat mi mind azokkal a' tekintetekkel felruházzuk, mellyekkel az országunkbéli egyéb Universitások, az arra érdemes tanulókat felruházzalják.

12). A' tanítási, fenyítéki, 's igazságtételi igazgatásra rendelünk, Rektort, Akadémiai Senátust, 's különösen ezek mellé, fenyítéki 's igazságtételi segítségül egy Syndikust 's továbbá mind az öt Fakultásoknak egy egy Dékánt. A' Rektor 's a' Dékánok esztendőnként a' Rendszerént való Professorok között választásának, 's a' Senátus is hasonlóképpen ezen utolsók között választás által pótoltssek-li: hanem a' Syndikus holtanapjáig neveztetik-li, és ő sem ezen Universitásbéli Professor, sem a' Professorokkal vagy tanulókkal valami függésben lévő ember, nem lehet.

13). Mi az Universitást atyai kegyességünk szerint meg akarjuk oly esztendőnként való jövedelemmel ajándékozni, melly az ő fennállására tökéletesen elég-séges legyen.

14). Ezennél azt is meghatározzuk, hogy az Universitas jövedelméből, a' jó erköltüsü, szorgalmatos, szegény sorsú tanulók, minden vallásra való tekintet nélkül, szabad asztallal 's egyéb jövedelmekkel is segítettessenek, 's a' Professorok özvegyei számára egy különös kassa álljon-fenn, mellyet mi már feles tőke-pénznek kirendelése által megfundáltunk. A' szabad asztaloknak 's egyéb jótételi segedelmeknek fundusa az által is nevelődni fog, hogy a' mi Westphaliai és Rénusi tartományainkban ezen végre, mint mostanában rendeljük, esztendőnként kétszeri gyűjtemények tétetnek a' templomokban.

15). Az a' bizodalom is táplál ben-nünket, hogy a' mi Rénust és Wesphaliai tartományaink lakosai is, ezen Uni-

versitásnak virágoztatásán, kitelhelő módon rajta lesznek, név szerént, hogy az efféle jótéveségekre már fennálló fundatiókat, tőkepénzeket, 's a' többi, ezen új Universitas' segítségére utasítják, 's ezáltal minket is még jobban felbuzdítanak arra, hogy a' mi ezen tekintetben a' magánosoktól 's társasági szerzetektől ki nem telik, arról magunk atyai jóság-gal gondoskodjunk.

16). Az Universitást, ennek Profes-sorait, Tisztviselőit, vagyonait, jöve-delmeit, 's az Universitas számúra már meglévő vagy még ez után a' társasági szerzetektől vagy magánosoktól tétetődő minden testálasokat 's kegyes fundálaso-akat, minden azon jusok 's privilegiumok felől bizonyosokká teszszük, mellyekkel a' mi országunkban az egyéb Universi-tások törvényesen élnek, 's rendeljük, hogy ezen jusokban 's privilegiumokban ennekutánna is öröklé megtartassanak 's hathatósan oltalmaztassanak.

17). Az Universitásnak legközelébb-ről való, 's gazdasági és kassatartói fel-vigyázására 's jusainak megőrzésére, egy helybéli vagy ott közel lévő Kurátort is rendelünk, kit kinevezni mindenkor mi magunk fogunk.

18). Az Universitasra való felvigyá-zást és fő kormányozást a' mi papi és tanulási dolgokra ügyelő Ministertünk foly-tassa, oly módon, mint mind azon egyéb Universitasaiunknál folytatja, mellyeknek tulajdon Kurátorai vannak.

19). Az Universitas' bővebb Consti-tutúója azon Statutumokban fejeztetik-li körülállásosan, mellyet a' mi papi és tanulási dolgokra ügyelő Ministerünk szeránt, előnkbe fog terjeszteni.

Midőn ezen Universitást ekképpen megfundáljuk 's felállítjuk, a' Legfőbbnek mindenható oltalmába ajánljuk őtet. Költ Aachenben Oktober' 18-dikán 1818-ban.

Fridrich Wilhelm.

Hertzeg Hardenberg. — Altenstein.

H a y t i.

Henry várára, melynek közönségesebb neve Fort Terrier, a' menkö (nem írják melly napon) leütven, sok kárt tett ott. Néhány épületek és sok hadi készületek megégtek. Ezen vár a' **Henrik** Király utolsó menedék helye lesz azon esetben, ha nagyon meg találják szorítani. Itt van minden kintse. Ezt a' várat már 12 esztendőktől fogva erőssítik. Ember is sok veszett-el ezen menkönek leütése miatt. Henriknek egy sogora is megöletett, a' melly eset vas-tag gyászba öltöztette a' Henrik uavarát. A' férjfi lakosoknak megparantsoltatt, hogy fekete fátyolt hordozzanak karjaikon; s az aszszonyoltnak, hogy fejér ruhát vévén-fel, minden nap' meztelen lábbal mennyenek a' templomba. Maga **Henrik**, a' ki minden hadakozási plánumon felhagyván, most ezen várban tartózkodik, eltökéllette magában, hogy ezt oda nem hagyja addig, míg minden kár, mellyet a' menkö okozott, helyre nem állittatik. Mindenek dolgozni kéntele-nittetnek rajta.

Spanyol Amérika.

Buenos-Ayresből azt az újságot írják az Amériikai levelekben, hogy a' **Perrui** Vice-Király megkínálta a' Támadókat egy esztendeig tartó fegyvernyügvas-sal, s azt is megígérte, hogy a' Spanyol seregeket kihívja **Potosiból**, **Charcasból**, és **Cochabambából**, oly feltétel alatt, hogy a' Támadók is bántódás nélkül hagyják a' Spanyolokat **Talcahuano** n a' s Déli **Chilinek** azon vidékein, a' hol ezek még ben vannak.

Északi Amérika.

Washingtonban azon régi **Capitolium'** helyébe épülendő új **Capitolium'** talpkövet, mellyet az utolsó háboruban az Anglusok elrontottak vala, a' múlt

Julius' 31-dikén éppen azon napon tet-ték-le, a' mellyen azt az Anglusok le-romtották.

Az Egygyesült Státusok' Elölülője nagyon utánna állott a' várak' állapotja megvizsgálásának s megvizgáltatásának. **Brown** Generálist is elküldötte **Bostonba** s onnét tovább észak felé, hasonló vizsgálódásra.

Az a' **Kentucky** béli **Clay** nevű polgár, ki az utolsó Congressusban ezen tartománynak képviselője volt, s azon-jovallása által, hogy meg kell a' **La-Platai** Respublikát esmereni, magát sokak előtt esmeretessé s kedvessé tette, ezen tartomány' részéről ismét képviselővé választatott a' jövő Congressusra.

Trumbull nevű, **Yorki** születésű Obersterre, egyszersmind igen szép festőre, azt bizván az előbbeni Congressus, hogy azon hadakozásból, melly által magokat az Egygyesült Státusok szaladokká és függetlenké tettek, a' nevezetesebb történeteket lesse-le, most éppen azt a' scénát végezte-el, mikor két Anglus Generálist **Bourgogne** és **Cornwallis** egész seregeikkel egyetemben elfogattattak. A' munkát nagyon ditsérik és valóságos mestermívnek, vagy remeknek mondják lenni. A' következő Congressusnak kinyittatásakor ezen képek a' szála' falán kell függeni. Hasonló híres mesterre van bizva a' képek rézre való metzése. A' második idő ponti tárgy, mellyet a' nevezett Obersternek le kell festeni, az, a' mikor **Washington**, hazája' függetlenségének megnyerése s a' békességnek megkésztülése után a' maga addig való hatalmát a' Congressus' kezébe letette.

Már más versben is említettük, hogy ezen öszszeszerövezett Státusoknak mindeniknek magának van különös Constitúciója, mellyet az idők' környulállásai szerént úgy változtathatnak, mint jónak találják. Így most az **Alabama**

vidéken az uzsorázást tilalmazó törvényt eltörölték, melyet már az előtt a' Mississippibéliek is eltörölték vala: de azért a' többi tartományokhoz nintsen ezen eltörlésnek semmi befolyása. Alabamában 's Mississippiben már most úgy tehetik egygyezéseiket, tudniillik az interestésre nézve, a' reszsések, mint nékiük tettik. Ha per fordul elő, és az egygyezésről szolló irásban nintsen az interest meghatározva feltéve, ekkor 8 per Cent vétetik-fel mérték sinórnak.

Connecticut tartománya' Constitutzióját summásan kiadván az újságok, a' következő szikkely is benne található. Mi kinyilatkoztatjuk: hogy mind azok az emberek, kik magokat véllünk egy társaságba öszszetsatolták, jusaikra nézve egyenlők, és különösen se' egyegy ember se' valamely társaság semmi megkülönböztetett haszonhoz vagy elsőséghez just nem tarthat; hogy a' törvény egygyik vallásnak se' ad köztünk semmi elsőégi just; hogy vallási gondolkodásaiért senki semmi fogyatkozást nem szenvedhet, és semmi hivatalból azért ki nem szoríthatatik; hegy a' nyomtatási szabadságnak valamely részben való megszorítására nézve soha semmi törvényjavallás nem tétethetik; hogy minden polgárnak jussa van arra, és kötelessége az, hogy a' haza' védelmezésére fegyvert hordozzon; hogy a' katonai erő a' polgári kormányzéknek minden környüállások között alája tartozzék; hogy semmi örökség szerént való tisztességi poltz, elsőégi jus, 's hivatali elsőégi haszon helybe nem hagyattathatik; és hogy semmi polgár semmi félc kifogás alatt meg nem gátoltathatik a' kivándorlásban.

Uj Spanyol Ország.

Egy Belga újságban ezeket olvassuk: Néhány levelek, mellyek *Teksácból* érkeztek, újabb dolgokat közlenek a' Menedék-mezőnek állapotjáról. Legmeghatározottabban ír egy tiszt a' Trinidad vizén: — „Meksikónak állapítja, úgy mond, nagyot változott, és jóra fordult. A' két Lallemand Generálisok Meksikó' függetlensége' oltalmazójivá lettek: az idősebbik fő vezérré lett; Rigaud ő alatta vezérkedik. Szép tartalék seregünk van. Találtatnak benne Frantziák, Lengyelek, Németek, Belgák, kik már mind tsatáztak. A' jövőndő nekünk szép színben mutogatja magát; az újságlevelek nem soká emlitést fognak tenni első hadi munkánkról. Fő vezérünk még eddig tsak Arcaquisast, Tarcasittit, 's más oly vidékeket foglalt-el, mellyek a' Trinidadai környéken feküsznek. Egész erjét további munkára egygyesíti ezekben. Mi a' világnak legjobb földjén lakunk. Ettől semmit meg nem vont a' természet. Az ég-ajj, a' tartomány tekintete, a' föld gyomrabeli gazdagság, a' bányák, marha tsordák, 's a' többi, mind olyanok, hogy külömbet találni bajos lenne. A' ló szép; a' vad-ökör nagyon tekintetes. A' Proklamátzió, mellyet fegyvereseihez 's a' néphez intézett a' Fő-vezér, őket nagyon felbuzdította: — „A' ti sorsotok, úgy mond, kezetekben van; szép dolog leszsz, ha oly bátrak lesztek, hogy hozzá fel tudtok emelkedni. Tsak egygyesek 's álhatalosok legyetek, ismét hazát fogtok szerezni magatolmak. Míg közzületek tsak egy mellettem megmarad, én annak végig és a' vérig segítője 's barátja leszek.“

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 November' 6-dikán 259 $\frac{1}{4}$ — 7-dikén 243 $\frac{3}{8}$ — 9-dikén 245 $\frac{7}{8}$ — forintot.

Házai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Posonyi újságlevelek ezeket közlik onnét: — „*Löbersönger Antal* úr a' maga új találmányú hajójával, melyt a' viz ellen felfelé evez, 's a' melyre-ő öt Cs. K. Privilegiumokat nyert, tudniillik egygyet Austriára, egygyet az Auszriai Császári Státus' Német tartományaira, egygyet Magyaországra, egygyet Erdélyre, 's az ötödiket Illyriára nézve, Oktober' 31-dik napján *Bétsből* ide megérkezett. A' következett napon, úgymint Vasárnapon, nagy sokaságnak jelenlétében megtette első próbáját. Tegnap úgy mint tsötörtökön (ezeket 6-dikban írják) még sokkal jobb kimenetellel megtette a' másodikat is. Az az elsőbbség, mellyel ezen hajó a' már itt szemléltetett két gőzhajók felett bír, abban áll, hogy ennek se' gőz', se' állapot', sem emberek' ereje nem kívántatik a' végre, hogy felfelé evezzen; másodsor, hogy sokkalta vagy véghetetlenül kevesebbe kerül, mint a' gőzhajók; és harmadsor, hogy az a' masina, melynek segedelmével ez felfelé evez, más akármelly tereshordó hajóra feltétettethetik. Ezen hajónak alkataása nem nagyon mesterséges. A' hajó közönséges. Négy nagy vízkerékei vannak, tudniillik mindenik oldala felől kettő. Egygyik keréktől a' másik oldalan lévőhöz a' hajón által szolgál a' tengely. Benn a' hajóban a' tengely' közepén egy henger van, mellyen a' tengely végéig nyúlik; tehát a' tengely forogván, ezen hengernek is forgani kell; a' tengelyt pedig forgatják a' vízkerékek. A' hengerhez kötelet lehet tsatolni, melly, ha a' tengely forog, a' hengerre tekerődzik. Ezen kötelnek másik vége a' hajó orrán felyül meszsze nyúlik, 's fenn egy vasmatskához köttetve lévén, ha a' vakerékek forognak, 's a' hengert forgatván, arra a' kötel fellekeredik, a' ha-

jónak, ha az erő arra elég nagy, egész addig kell menni, a' meddig a' kötel nyúlik, úgy mint a' vasmatskáig. Ha az alatt, míg a' hajó az első vasmatskáig ment, feljebb, valami 300 ölnyre egy más vasmatskát vetettek a' vízbe, 's mármost a' hajó hengerét egy hasonló kötel segedelmével chez akasztják, a' hajó ismét egész a' második vasmatskáig fogja evezését felfelé folytatni, és így tovább. Ezen próbatételnek alkalmatosságával a' Duña vize nagyon kitsiny és oly tsendes volt, hogy alig lehetett a' folyását látni, még is, 8 ölet haladott felfelé a' hajó egy minutum alatt. Jó erejű folyóban 10 sőt 12 ölet is haladna egy minutum alatt.“

* *

Magyarország' nevezetesebb városaiban, Oktoberben ekképpen kelt a' gabonának Posonyi mércje:

Ó-Aradon, 16-dikban: buza 2 fl. 30 kr. — elegyes 1 fl. 45 kr. — ro's 1 fl. 15 kr. — árpa 1 fl. — zab 1 fl. — kukoritza 1 fl. 15 kr.

ÚjBetsén, 15-ben: buza 3 $\frac{1}{4}$ —4 fl. — elegyes 2 fl. 15 kr. — árpa 1 fl. 15 kr. — zab 1 fl. 15 kr.

Budavizi városban, 28-ban: buza 3 $\frac{1}{2}$ —4 fl. — elegyes 2 fl. 40 kr. — árpa 2 fl. 16 kr. — zab 1 fl. 36 kr. — kukoritza 2 fl. 12 kr.

Temesvárott, 25-ban: buza 2 $\frac{1}{2}$ —3 fl. — elegyes 2 fl. 7 kr. — ro's 1 fl. 52 kr. — árpa 1 fl. 32 kr. — zab 1 fl. 15 kr. — kukoritza 1 fl. 45 kr.

Egerben, 30-ban: buza 3—3 $\frac{3}{4}$ fl. — elegyes 2 fl. 50 kr. — ro's 2 fl. — árpa 1 fl. 30 kr. — zab 1 fl. 12 kr. — kukoritza 2 fl.

Pesten, 30-ban: buza 3 $\frac{2}{3}$ —4 $\frac{1}{4}$ fl. — elegyes 2 fl. 40 kr. — ro's 1 fl. 50 kr. — árpa 2 fl. — zab 1 fl. 30 kr. — kukoritza 2 fl.